

Seat Number

--	--	--	--	--	--

Seenu

PHI-111

**Issues in Western Philosophy
(Epistemological Issues) (113310)**

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.

1. Write answer on **any four** of the following.

- a) Explain Hume's method of doubt.
- b) What is rationalism ? Discuss.
- c) What is Phenomenalism ?
- d) Bring out the empiricism of Locke.
- e) Discuss the scope of epistemology.
- f) Explain the concept of knowledge & belief.

2. State & explain sophist's scepticism.

OR

What is empiricism ? Explain.

3. Write an essay on the basic features of rationalism.

OR

Explain Wittgenstein's later position regarding language.

4. What is meant by 'to be is to be perceived'?

OR

State & explain the limitations of knowledge.

5. Write short notes on **any two** of the following.

- a) Coherence theory of truth.
- b) Knowledge & Language.
- c) Picture theory.
- d) Use theory.

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सीलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे द्या.
 - a) ह्यूमची संशयाची पध्दती स्पष्ट करा.
 - b) बुद्धिवाद म्हणजे काय ? चर्चा करा.
 - c) प्रत्यक्षार्थवाद म्हणजे काय ?
 - d) लॉकचा अनुभववाद विशद करा.
 - e) ज्ञानमीमांसा शास्त्राच्या व्याप्तीविषयी चर्चा करा.
 - f) ज्ञान व विश्वास या संकल्पना स्पष्ट करा.

2. सोफिस्टांचा संशयवाद सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

अनुभववाद म्हणजे काय ? स्पष्ट करा.

3. बुद्धिवाद मूलभूत वैशिष्ट्ये या विषयावर एक निबंध लिहा.

किंवा

विट्गोन्स्टाईनची भाषाविषयक उत्तरकालीन भूमिका स्पष्ट करा.

4. 'असणे म्हणजे संवेदनाचा विषय असणे' म्हणजे काय ?

किंवा

ज्ञानाच्या मर्यादा सविस्तरपणे विशद करा.

5. पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात टिपा लिहा.

- अ) सत्याची सुसंगता उपपत्ती.
- ब) ज्ञान आणि भाषा.
- क) चित्र उपपत्ती.
- ड) उपयोग पध्दती.

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PHI-113
Traditional Logic
(113330)

P. Pages : 4

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.

1. Write answers on **any four** of the following.

- a) Explain the concept of deduction.
- b) How does one distinguish truth from validity.
- c) State the rules for obversion.
- d) Define the following propositions.
 - i) E Proposition
 - ii) I proposition
- e) Explain logic as a formal science.
- f) How many Parts of Argument?

2. State the rules for conversion with illustrations.

OR

Describe and explain the square of opposition.

3. Explain in detail the nature of mediate & immediate inference.

OR

What is inference? Explain the nature of deductive & inductive inference.

4. State & discuss the Aristotelian classification of propositions.

OR

- i) Name & explain the fallacies in the following.
 - a) Glass is transparent because one can see through it.
 - b) Since when have you given updrinking.
 - c) A poet is a person a good poet is a good person.
 - d) Evolution is not true because the bible not support it.
- ii) Give the converse & the obverse of the following statements.
 - a) All flowers are fragrant.
 - b) Some girls are not beautiful.
 - c) No mother is cruel.
 - d) All good people are happy.

5. Write short notes on **any two** of the following.

- i) Logic as a formal science.
- ii) Argument & argument form.
- iii) Proposition.
- iv) Subject & predicate.

100001 M.J. COLLEGE, JALGAON 12/5/2016 4:40:43 PM 100001 M.J. COLLEGE, JALGAON 12/5/2016 4:40:43 PM

सफर - 009

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे द्या.

- a) निगमन संकल्पना स्पष्ट करा.
- b) सत्यतेपासून वैधतेचा फरक कशाप्रकारे दर्शवता येईल?
- c) प्रतिवर्तनाचे नियम सांगा.
- d) पुढील विधानांचे स्पष्टीकरण द्या.
 - i) E विधान
 - ii) विधान
- e) 'तर्कशास्त्र एक आकारिक शास्त्र स्पष्ट करा.
- f) युक्तिवादाचे भाग किती आहेत?

2. प्रतिवर्तनाचे नियम पूर्णरित्या सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

विधान प्रतियोगाच्या चौरसाचे वर्णन स्पष्टीकरण द्या.

3. व्यवहित व अव्यहित अनुमानांचे सविस्तर वर्णन करा.

किंवा

अनुमान म्हणजे काय? नैगमनिक अनुमान व वैगमनिक अनुमान स्पष्ट करा.

4. ऑरिस्टॉफ्लेने केलेले वर्गीकरण स्पष्ट करून त्याची चर्चा करा.

किंवा

- i) पूढील विधानातील तर्कदोष ओळखून तो स्पष्ट करा.
- काच ही पारदर्शक असते कारण त्यातून पलिकडचे दिसते.
 - तू दारु पिणे कधीपासून सोडलेस?
 - कवी हा चांगला व्यक्ति असतो. चांगला कवी हा चांगला व्यक्ति असतो.
 - उत्क्रांतीवाद हा खरा नाही कारण त्याला बायबल ग्रंथाचा आधार नाही.
- ii) पूढील विधानाचे परिवर्तित व प्रतिवर्तित रूपे द्या.
- सर्व फुले सुगंधी असतात.
 - काही मुली सुंदर नसतात.
 - एकही माता क्रूर नसते.
 - सर्व चांगल्या व्यक्ती आनंदी असतात.

5. पुढीलपैकी कोणत्याही दोघांवर थोडक्यात टिपा द्या.

- तर्कशास्त्र एक आकारिक शास्त्र
- युक्तिवाद व युक्तिवादाकार
- विधान
- उद्देश्य आणि विधेय

100001 M.J. COLLEGE, JALGAON 12/5/2016 4:40:43 PM 100001 M.J. COLLEGE, JALGAON 12/5/2016 4:40:43 PM

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PHI-123
Inductive Logic and Research Methodology
(123330)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.

1. Write answers on **any four** of the following.

- a) What is meant by observation?
- b) Explain the material grounds of Induction.
- c) Explain the concept of testimony.
- d) Explain any two logical fallacies.
- e) Explain in short, the origin of hypothesis.
- f) What is the nature of Inductive logic?

2. Explain mill's method of difference.

OR

Explain in detail, the nature & kinds of hypothesis.

3. What is use of hypothesis in social science research? Explain.

OR

Explain in detail some methods & techniques of data collection in social sciences.

4. Explain in detail the problem of Induction.

OR

Explain the material grounds of Induction.

5. Write short notes on **any two** of the following.

- a) The conditions of valid hypothesis
- b) Observation
- c) Mill's method of difference
- d) Distinction between inductive & deductive inference.

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही चारांची थोडक्यात उत्तरे द्या.

- a) निरीक्षणचा अर्थ कोणता?
- b) विगमनाचा वास्तविक आधार कोणता ते स्पष्ट करा.
- c) शब्द प्रमाणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- d) कोणतेही दोन तर्कदोष स्पष्ट करा.
- e) अभ्युपगमाचा आरंभ थोडक्यात स्पष्ट करा.
- f) वैगमनिक तर्कशास्त्राचे स्वरूप काय?

2. मिलची विरोध पध्दती स्पष्ट करा.

किंवा

अभ्युपगमाचे स्वरूप आणि प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

3. सामाजिक विज्ञानातील अभ्युपगमीय संशोधनाचा उपयोग कोणता?

किंवा

सामाजिक शास्त्रातील माहिती संग्रहणाची पध्दती व तंत्र सविस्तर स्पष्ट करा.

4. विगमनाची समस्या सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

विगमनाचा वास्तविक आधार स्पष्ट करा.

5. पुढीलपैकी कोणत्याही दोघांवर थोडक्यात टिपा लिहा.

- 1) वैध अभ्युपगमाच्या अटी
- 2) निरीक्षण
- 3) मिलची विरोध पध्दती
- 4) वैगमनिक व नैगमनिक अनुमानातील भेद

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PHI-233

**Advaita Vedanta : Concept and Doctrines
(233330)**

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.

1. Answer **any four** of the following.

- a) What is the nature of Jiva according to Shankaracharya.
- b) What is Avarana?
- c) What is meant by Adhyasa?
- d) Explain the concept of 'Antahkarana chatushtaya'
- e) State the nature of Maya.
- f) What is the relation between Atma & Sharira.

2. Give an exposition of the influence of Gaudapada on Advaita Vedanta.

OR

Give an outline of the Advaita Vedanta school of philosophy before Shankaracharya.

3. State & explain Shankar's Brahma Vivartavada.

OR

What Pramanas are accepted by Shankara? Explain.

4. Discuss Shankara's Criticism of Buddhism & Jainism.

OR

Explain the importance of Reason & Sruti for Advaita Vedanta.

5. Write short notes on **any two** of the following.

- a) Vivek
- b) Concept of Liberation
- c) Prasthantrayi
- d) Nirguna Brahma

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या.

- अ) शंकराचार्यांच्या मते जीवाचे स्वरूप कसे आहे?
- ब) आवरण म्हणजे काय?
- क) अध्यासाचा अर्थ कोणता?
- ड) 'अंतःकरण चतुष्टय' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- इ) मायेचे स्वरूप विशद करा.
- फ) आत्मा आणि शरीरात संबंध कोणता?

2. गौडपादाचार्यांच्या अद्वैत वेदान्तावरील प्रभावाचे वर्णन करा.

किंवा

शंकराचार्यांच्या पुर्वीच्या तत्त्वज्ञानातील अद्वैत दर्शनाची थोडक्यात माहिती द्या.

3. शंकराचार्यांचा ब्रह्मविवर्तवाद स्पष्ट करून तो सविस्तरपणे विशद करा.

किंवा

शंकराचार्यांनी प्रमाणे स्वीकारली आहेत का? स्पष्ट करा.

4. जैन दर्शन व बौद्ध दर्शनाचे शंकराचार्यांनी केलेल्या खंडनाविषयी चर्चा करा.

किंवा

विवेकबुद्धी आणि श्रुती यांचे अद्वैत वेदान्ताकरीता असलेले महत्त्व स्पष्ट करा.

5. पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात टीपा द्या.

- अ) विवेक
- ब) मुक्तिची संकल्पना
- क) प्रस्थानत्रयी
- ड) निर्गुण ब्रह्म

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PHI-243
Advaita Vedanta : Textual Study
(243330)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.

1. Answer any four of the following.

- a) Explain the concept of Saguna Brahma.
- b) Explain the background about Charpatpanjari
- c) What is meant by Shastra?
- d) Describe the nature of Ishwara
- e) Analyse three stages of consciousness.
- f) Distinguish between Aastik & Nastik Darshan

2. Explain Shankara's refutation of Samkhya with the help of relevant sutras from Tarkapada.

OR
Explain the Philosophical position of Shankara in his comentry on the Brahmasutras.

3. Explain the Sutra 'Athato Brahma Jidyanasa'.

OR

Explain the Sutra 'Tat tu Samanvayat' from Brahamsutra.

4. Discuss the theme of the stotra 'Dashashloki'.

OR

Explain the main content of Shankara's

- a) Shatpadi
- b) Dakshinamurtistotra

5. Write short notes on any tow of the following.

- a) Viveka
- b) Vairasya
- c) Mumukshutva
- d) Prakriti & Purusa

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या.

- अ) सगुण ब्रह्म ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) चर्पटपंजरी या स्तोत्राची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.
- क) शास्त्र म्हणजे काय?
- ड) ईश्वराचे स्वरूप विशद करा.
- इ) जाणीवेच्या पातळ्यांचे विश्लेषण करा.
- फ) आस्तिक आणि नास्तिक दर्शनातील भेद सांगा.

2. तर्कपादातील सुयोग्य सूत्रांच्या आधारे शंकराचार्यांनी केलेल्या सांख्यांच्या खंडनाचे स्पष्टीकरण द्या.

किंवा

ब्रह्मसूत्रांवरील टिका लिहितांना शंकराचार्यांनी कोणती तत्वज्ञानात कि भूमिका घेतली आहे ते स्पष्ट करा.

3. 'अथातो ब्रह्मजिज्ञासा' हे सूत्र स्पष्ट करा.

किंवा

ब्रह्मसूत्रातील 'तत् तु समन्वयात्' हे सूत्र स्पष्ट करा.

4. 'दशश्लोकी' या स्तोत्राच्या मध्यवर्ती संकल्पनेची चर्चा करा.

किंवा

शंकराचार्यांच्या षट्पदी व दक्षिणभूती स्तोत्रांचा अर्थ विशद करा.

5. पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोवर थोडक्यात टिपा लिहा.

- अ) विवेक
- ब) वैराग्य
- क) मुमुक्षुत्व
- ड) प्रकृति आणि पुरुष

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PHI-114

Study of Classical Texts : Nyaya and Vaisheshika (113340)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.

1. Write answer on **any four** of the following.

- a) Bring out the concept of Arambhavad.
- b) Explain the concept of Atma according to vaisheshika.
- c) Bring out the meaning of Abhava.
- d) What is shabda according to Nyaya.
- e) Bring out the concept of Vishesh.
- f) What is the nature of guna?

2. Explain Nyaya's concept of Anumana.

OR

What is hetvabhasa? state & explain it's kinds.

3. Explain with the help of an example the nature of pratyaksha paramana according to Nyaya Darshana .

OR

Explain in detail, the nature & types of karma.

4. Explain the following vaisheshika sutra.

- a) अयातो धर्म व्याख्यास्यामः।
- b) यतोभ्युद्यनिः श्रेयससिद्धिः सः धर्मः।

OR

Explain the following vaisheshika sutra.

- a) तद्वचनादाम्नास्य प्राणाण्यम्।
- b) पदार्थानां साधर्म्यवैधर्म्याभ्यां तत्त्वज्ञानान्निः श्रेयसम्।

5. Write short notes on **any two** of the following.

- a) Nyaya Darshana
- b) Vaisheshika Darshana
- c) Shrutipramanya
- d) Manas

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. पूढीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या.

- a) आरंभवादाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- b) वैशेषिकांचा अभिप्रेत असलेली आत्मसंकल्पना स्पष्ट करा.
- c) अभावाची संकल्पना विशद करा.
- d) न्यायदर्शनाच्या मते शब्द काय आहे?
- e) विशेष ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- f) गुणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

2. न्यायदर्शनाची अनुमान संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

हेत्वाभास म्हणजे काय? याचे प्रकार विशद करा.

3. न्यायदर्शनास अभिप्रेत असलेले प्रत्यक्ष प्रमाणाचे स्वरूप उदा च्या सहाय्याने सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

कर्माचे स्वरूप आणि प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

4. पुढील वैशेषिक सूत्रांचे स्पष्टीकरण द्या.

- a) अयातो धर्म व्याख्या स्यामः।
- b) यतोम्युद्यनिः श्रेयससिद्धिः सः धर्मः।

किंवा

पूढील वैशेषिक सूत्राचे स्पष्टीकरण द्या.

- a) तद्वचनादान्नायस्य प्रामाण्यम्।
- b) पदार्थानां साधर्म्यवैधर्म्याभ्यां तत्त्वज्ञानान्निः श्रेयसम्।

5. पूढीलपैकी कोणत्याही दोघांवर थोडक्यात टिपा द्या.

- a) न्याय दर्शन
- b) वैशेषिक दर्शन
- c) श्रुतिप्रामाण्य
- d) मनस्

Seat Number

--	--	--	--	--	--

PHI-234
Aesthetics
(233340)

P. Pages : 2

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

Instructions to Candidates :

1. Do not write anything on question paper except Seat No.
2. Graph or diagram should be drawn with the black ink pen being used for writing paper or black HB pencil.
3. Students should note, no supplement will be provided.
4. All questions carry equal marks.

1. Answer any four of the following. 12
 - a) Bring out a concept of cultural relativism.
 - b) What is the autonomy of aesthetic experience.
 - c) Discuss in brief the nature of an aesthetic judgement.
 - d) State the mimetic theory of art.
 - e) What are the aesthetic features of literature?
 - f) How many branches of philosophy?
 2. State & explain the concept of rasa in Indian aesthetics. 12
- OR**
3. Explain the theme of Indian aesthetics.
What is aesthetics? Discuss. 12
- OR**
4. Explain the theory of art as the expression of emotions.
What is bhava? State the various kinds of Bhava. 12
- OR**
5. Discuss on (i) Art as play & (ii) Art as divine intuition.
Write short notes on any two of the following. 12
 - a) Nature of art.
 - b) Relation between Aesthetics & Philosophy.
 - c) Bharat Muni.
 - d) Natyadharmi.

मराठी रुपांतर

Time : Three Hours

Max. Marks : 60

सूचना :-

1. प्रश्नपत्रिकेवर बैठक क्रमांकाशिवाय काहीही लिहू नये.
2. ग्राफ किंवा आकृती काढण्यासाठी पेपर सोडवितांना काळ्या शाईचा पेन अथवा काळी एच्. बी. पेन्सिलच वापरावी.
3. पुरवणी मिळणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
4. इंग्रजी व मराठी भाषांतरामध्ये काही संदिग्धता असल्यास त्यावेळी मूळ प्रश्नपत्रिका इंग्रजी भाषेतील ग्राह्य धरण्यात यावी.
5. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 12
 - अ) 'सांस्कृतिक संबंधतावाद' ही संकल्पना विशद करा.
 - ब) सौंदर्यशास्त्रीय अनुभवाची स्वायत्तता म्हणजे काय.
 - क) 'सौंदर्यशास्त्रीय मूल्यविधान' याची संक्षिप्तपणे चर्चा करा.
 - ड) कलाविषयक अनुकरण सिध्दांत स्पष्ट करा.
 - इ) साहित्याचे गुणविशेष कोणते?
 - फ) तत्त्वज्ञानाच्या शाखा कोणत्या?
2. भारतीय सौंदर्यशास्त्रातील 'रस' ही संकल्पना विशद करून स्पष्ट करा. 12

किंवा

भारतीय सौंदर्यशास्त्राची मध्यवर्ती संकल्पना स्पष्ट करा.
3. सौंदर्यशास्त्र म्हणजे काय? चर्चा करा. 12

किंवा

'कला म्हणजे भावनांचा अविष्कार' स्पष्ट करा.
4. भाव म्हणजे काय? भावाचे विविध प्रकार विशद करा. 12

किंवा

'कला एक क्रिडा' व 'कला एक दैवी अंतःप्रज्ञा' यावर चर्चा करा.
5. पुढीलपैकी कोणत्याही दोघांवर थोडक्यात टीपा द्या. 12
 - अ) कलेचे स्वरूप
 - ब) सौंदर्यशास्त्र व तत्त्वज्ञानातील संबंध.
 - क) भरतमुनी.
 - ड) नाट्यधर्मी.
